

Ikonomi ya mawatle ya Afrika Borwa e dira dibilione

Letlakala 2

R210 milione ya go tsošološa ditsela le maporogo a Johannesburg

Letlakala 5

E na le Dibaka tša Mešomo ka Gare

Kgoro ya Merero ya Selegae e tsebagatša ditirelokgopelo tša dipasa ka inthanete

Mopresidente Jacob Zuma le Tona ya Merero ya Selegae nakong ya ge go tsebagatšwa lenaneo la e-HomeAffairs.

Nonkululeko Mathebula

Kgoro ya Merero ya Selegae e dirile gore go be bonolo kudu bathong go dira dikgopelo tša dikarata tša boitsebišo le tša dipasporoto.

Batho bao ba dulago Gauteng le Motsekapa ba ka se hlwe ba ema methaladi e metelele ge ba dira dikgopelo tša ditokumente tša bona eupša ba ka dira dikgopelo tše inthaneteng gomme ba di humana go tšwa dipankeng tše kgethilwego ka letšatšikgwedi le beilwego.

Kgoro e šomišana le dipanka tše nne tše kgolo tša naga ye elego: Absa, FNB, Standard Bank le Nedbank ka nepo ya go dira gore leano la e-HomeAffairs e be la makgonthe.

Maikemišetšo a peakanyo ye ke go fokotša methaladi ye metelele dikantorong tše 140 go ralala naga ka bophara le go dira gore ditirelo tša kgoro ye di dule di hwetšagala bathong ka moka.

Tona ya Merero ya Selegae Malusi Gigaba o boletše gore Afrika Borwa ke naga ya mathomothomo ya go phethagatša peakanyo ya mohuta wo.

E-HOMEAFFAIRS

e-Home Affairs allows people who are aged e-HomeAffairs e dumelela batho ba mengwaga e magareng ga 30 le 35 go dira dikgopelo tša bona tša dikarata tša boitsebišo le tša dipasporoto, go romela ditokumente tše nyakegago le go lefela

ditirelokgopelo tša bona inthaneteng. Ba ka beakanya gape le peeletšo ya kopano gotee le dipanka tša bona tše kgethilwego gore ba tšewe dinepe tša pasa le gore dikgatišo tša menwana ya bona di kgonthiše.

Ka morago ga nako ye kopana morago ga go dira bjalo, SMS e tla romelwa modirakgopelo ye laetšago fao modirakgopelo a ka latago ditokumente tša gagwe. Go dira karata ya boitsebišo go bitša R140 mola go dira pasporoto e le R400.

Go fihla ga bjale batho ba go feta 4 000 ba šetše ba ingwadišitše ka phothale ye.

Ge a be a bolela nakong ya tsebagatšo ya peakanyo ye, Mopresidente Zuma o boletše gore o thabišitšwe ke magato ao a kaonafetšego a tšhireletšego ao Kgoro ya Merero ya Selegae e a tšeerego. O rile tsebagatšo ya dikarata tša boitsebišo ka 2013 tšeo di tla šomišwago legatong

la dipukwana tša boitsebišo tša bjale tša mmala wo motala tšeo di nago le paakhouto e bile phihlelele ye kgolo kudu.

“Re tloga re thabile e le ka nnete gore dipanka di ipopile sehlopha gotee le Kgoro ya Merero ya Selegae. Kgoro ye ke yona e swerego mapheho a batho ba rena le ba bangwe bao ba dulago mo nageng ya rena,” arealo.

Mopresidente Zuma o dirile boipiletšo sektareng ya praebete go thekga kgoro ye ka moo go kgonagalago.

GO HLOHLELETŠWA DIPANKA TŠE DINGWE GO BA LE SEABE

Go sale bjalo Tona Gigaba o boletše gore kgoro ya gabo e tla dira gore dipanka tše dingwe le tšona di be le seabe.

“Re leka go hlatloša kgato ye ya rena le go e dira gore e be ye loketšego batho gore ba dire

dikgopelo tša ditokumente tša bona.

“Tshepedišong ye ka moka ga yona ga go šomišwe dipampiri ebile ke ya ditšithale le gona ga gona moo go nyakegago gore o thušwe ke motho ge o ntše o dira kgopelo.

“O ka ba le tshepho ya gore ge karatana ya gago ya boitsebišo e lokollwa, e tla kgwatha ke motho ge fela e romelwa ka omfolopo go tloga fao e gatišitšwego gona go leba kantorong yeo o tla e latago gona,” arealo Tona Gigaba.

GO KAONAFATŠA DITIRELO

Molaodipharephare wa Merero ya Selegae Mkhusele Apleni o boletše gore peakanyo ye e nepile gape go kaonafatša boprofešenale ka kgorong ye.

“Bomenemene be bo iphile maatla le gona mangwalo a boitsebišo a batho a be a utswiwa le go bewa ka fase ga kotsi nako le nako.

“Kgoro ya rena e be e tsebagala ka methaladi ye metelele le go ema diiri tše nši methalading gomme se se ile sa re gapeletša gore re tsamaisane le mabaka le go šoma ka go tsamaelana le dikgatelopele tša tsebo ya mahlale a lefase.

Se se botse ka peakanyo ye ke gore badudi bao ba ikgethelago senolofatši se ba ka se hlwe ba ema methaladi kua dikantorong, se se ra gore dikantoro tša Merero ya Selegae di tla imollwa gore di kgone go hlagaanela badirelwa bao ba sa kgonego go šomiša peakanyo ye,” arealo Apleni.

Lungile Maseko yo e lego modudi wa Roodepoort, bodikela bja Johannesburg, o boditše Vuk'uzenzele gore o thabišitšwe ke peakanyo ye mpsha ye.

“Ke thabile ka gore mmušo o dula o hwetša ditsela tša go kaonafatša kabo ya ditirelo.

“Le ge ke sa kgone go šomiša phothale ye ka baka la ntilha ya gore mengwaga ya ka ga e ntumelele, go a nswanela gore ke amogele gore peakanyo ye e šoma gabotsebotse. Ke na le bonnete bja gore e tla fediša bomenemene le gore batho ba ka se hlwele ba lofa mešomong gore ba ye go lokiša dipasa goba dipasporoto tša bona,” arealo Maseko.

Kgoro e na le boitsepho bja gore mafelelong lenaneo le le tla fetišetšwa nageng ka bophara ebile dipolelo tša lona di tla dira gore batho ba ikele dinolofatšing tše go ikhweletša disethifikeithi tša bona tša matswalo le tša mahu.

MAKALA A DIPANKA TŠEO DI ŠETŠEGO DI LE GONA PEAKANYONG YE

ABSA	FNB	STANDARD BANK	NEDBANK
ABSA Lifestyle Centre, Centurion	FNB Menlyn, Pretoria	Standard Bank, Killarney, Rosebank	Nedbank, Rivonia, Johannesburg
ABSA Towers North, Johannesburg	FNB Merchant Place, Rivonia, Johannesburg	Standard Bank, Canal Walk, Cape Town	Nedbank, Lakeview, Roodepoort
ABSA Ghandi Square, Johannesburg	FNB, Lifestyle Centre, Centurion		

MAPHELO

Go neelana ka setho go ka phološa bophelo

Noluthando Mkhize

Mosa Mphore o bolela gore ke nako bjalo ya gore maAfrika Borwa ba kgaogane le dikgopolo tše fošagetšego mabapi le go neelana ka ditho.

"Batho ba bolela gore go neelana ka ditho go fošagetše. Ba bolela le gore go kgahlanong le sedumedi le meeno ya setšo. Ba lebala gore go o dumelela gore ditho tša gago di neelanwe, o fa motho yo mongwe monyetla wa bobedi bophelong," arealo Mphore.

Mphore o be a boledišana le ba *Vuk'uzenzele* go tšwa legaeng la gagwe gola Soweto, Johannesburg. Bophelo bja gagwe ke bohlatse bja bohlokwa bja ka fao go neelana ditho go ka fago batho ba bangwe monyetla wa bobedi wa go phela.

GO LWELA GO PHELA

Ka 2011 bophelo bja Mphore bo ile bja fetoga kudukudu ge a be a lwala a ba a ikhwetša a le bookelong a elwa le bolwetši gore a phele.

"Ke gopola bohloko bjo go no swana le ge bo diregile maabane. E be e le lebaka leo le šwalalantšego maikutlo aka ge ke be ke lwala. Motsotso wo mongwe ke be ke ikwa ke le kaone morago ga motsotswana ke thome go sellega kudu le go felelwa ke maatla.

"Nako le nako ke be ke longwa ke mala le go hlatša kgafetšakgafetša, ke sa kgone go swara selo ka maleng. Se se ile sa ntšhoša kudu bjalo ka lesogana leo le phelago bophelo bjo botse le go kgatha tema ditragalong tše ntši bjalo ka go kitima le go raloka thenisi."

O ile a ya go bona ngaka yeo e lemogile gore kgatelelo ya gagwe ya madi e be e le godimo kudu e sa lekane mengwaga ya gagwe gomme ba thoma go gonona gore o na le

tšhitego ya pshio.

"Dingaka di ile tša tšea disampolo tša mohlapologo wa ka tše laeditšego bontši bja proteine ya godimo. Dipshio tša ka di be di sa hlwele di kgona go hlotla diprotheine le diela tša mpholo. Ba ile ba kgonthiša kua Bookelong bja Chris Hanu Baragwanath gore ke na le tšhitego ya pshio ya maemo a mafelelo."

"Dingaka di ile tša nhlalošetša gore maemo a a hlotšwe ke kgatelelo ya godimo ya madi ye hlotšwego ke leabela la lapa la gešo ka malwetši a lona a go se fole."

Mphore o boletše gore dingaka di mmoditše gore o bile le mahlatse gore a phele.

"Ke dutše bookelong lebaka la dikgwedi tše tharo gomme ke ile ka fiwa kalafo ya go hlwekiša diela tša mmele."

Mo kalafong ya diela tša mmele, motšhene o hlwekiša tšhila, matswai le diela go tšwa mading ge dipshio di sa hlwele di phetše gabotse go dira mošomo wo gabotse.

Tlhwekišo ya diela tša mmele ke tsela ye tlwaelegilego kudu ya go alafa tšhitego ya pshio ya maemo a godimo.

Go ya ka Kgoro ya Maphelo Tlhwekišo ya diela tša mmele e fiwa maokelong a go fapafapana a mmušo go ralala naga ka bophara elego Bookelo bja Kimberley bja Kapa Leboa (Kapa Leboa), Bookelo bja Klerksdorp, Bookelo bja Job Shimankana Tabane le Bookelo bja Profense bja Mafikeng (Leboa Bodikela), Bookelo bja Universitas (Freistata), Bookelo bja Livingstone, Bookelo bja Frere (Kapa Bohlabela), Bookelo bja Tygerburg, Bookelo bja Red Cross War Memorial Children le Bookelo bja Groote Schuur (Kapa Bodikela).

Kua KwaZulu-Natala, Bookelo bja Inkosi Albert Luthuli bo aba ditirelo tša tlhwekišo ya diela tša mmele mola kalafo e fiwa gola Gauteng maokelong a Charlotte Maxeke,

George Mukhari le Steve Biko Academic.

Gola Mpumalanga, Maokelo a Rob Ferreira le Witbank a aba ditirelo tša Tlhwekišo ya diela tša mmele.

Mphore o boletše gore bophelo bja gagwe bo be bo sa tlhole bo swana le mehleng ka ge a be a lwala kgafetšakgafetša a dula a tsena le go tšwa bookelong.

"Se se ile sa tšwelapele go fihlela ge ke thoma ka tlhwekišo ya diela tša mmele kua gae le ge le yona tlhwekišo ye e be e se maitemogelo a mabotse go nna kudukudu ge ke be ke swanelwa ke go phathakga motšhene diiri tše dingwe le tše dingwe tše nne e le ge ke fiwa kalafo."

"Ke be ke beilwe lenaneong la bao ba letilego neelano ya pshio. Ke be ke ikwa gore bophelo bjaka bo a nyamelela ka go nanya gomme le bagwera baka ba nkatoga. Le ge go le bjalo ke be ke thekgwa ke ba lapa laka, bagwera ba bangwe ba mmalwa ba kgauswi le legkarebe laka."

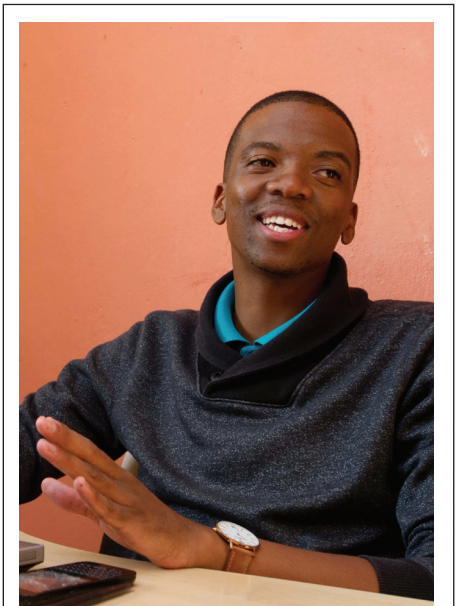
Ka 2013 Mphore o boletše gore o ile a ya opareišeneng ya pshio.

"Go ntšee dikgwedi tše tharo gore ke boele sekeng morago ga opareišene. Ka ge ke phologile, ke tšee sephetho sa go ikgafa ka bophelo bjaka gore ke lemoše batho ka neelano ya setho ka go anegela batho ka taba ye le go ba ruta ka ga malwetši a go se fole."

OPEN-EYE FOUNDATION

Ge a be a le bookelong, Mphore o tšee sephetho sa go phološa bonyenyane bja motho o tee go tšwa bohlokong bjo le go ruta batho setšhabeng ka ga malwetši a dipshio.

"Ke hlomile *Open-Eye Foundation*, elego mokgatlo wa temošo wo sa dirego letšeno le wa maphelo a bohle wo o rutago setšhaba ka malwetši a šoro le a go se fole le ka mehola ya go phološa bophelo ka go neelana ka setho."

Mosa Mphore o hweditše monyetla wa bobedi bophelong, re leboga neelano ya pshio ye a e amogetšego. Nakong tše ntši o dula a ruta setšhaba ka ga neelano ya ditho.

O tladitše le ka gore bophelo bja gagwe bo bile le mathatanyana eupša o leboga gore a fiwe monyetla wa bobedi wo o dirilego gore a ikgafe ka bophelo bja gagwe gore a tsebiše batho ba bangwe.

Go hwetša tshedimošo ka botlalo ka go neelana ka setho, etela www.odf.org. za goba o leletše nomoro ya mahala mo go 0800 22 66 11.

Seo o hlokago go se tseba ka neelano ya setho

ORGAN DONOR FOUNDATION

Noluthando Mkhize

Batho ba bantši ga ba tsebe gore ka go neelana ka setho morago ga lehu ba ka phološa bophelo bja go feta bjo tee.

Go na le diketekete tša batho bao ba letetšego gore motho yo mongwe a neelane ka setho gore ba tle ba phele goba ba phele bophelo bja setlwaedi.

Mekgatlo ye bjalo ka *Organ Donor Foundation* efa setšhaba thušo le tsebo ka neelano ya setho le dinyakwa tša lepotlapotla tša gore batho ba ingwadiše bjalo ka bane ba setho.

Emlynn Roynie wa go tšwa *Organ Donor Foundation* o boletše gore gabjale go na le batho babagolo ba go feta 4 300 le bana mo Afrika Borwa bao ba letetšego go lokelwa setho goba go lokelwa setho legatong la seo se sa šomego gabotse.

"Ka bomadimabe, ka baka la tlhalelo ye ye kgolo, batho ba ka fase ga 600 ba tla amogela go fetotšwa ga ditho tšeo le go hwetša monyetla wa go phela gape. Re hlohleletša batho ka moka gore ba ingwadiše gore go hwetšwe tharollo ya dipalopalo tše tša go šiša dinamana tša mmele," arealo Roynie.

Motho ofe goba ofe yo a phetšego gabotse ebile a sena malwetši a go se fole ao a ka amago moamogedi wa setho o tla amogelwa bjalo ka monei wa setho yo a holofetšago.

Ditho tše bjalo ka pelo, sebete le lebeti di ka phološa batho ba bararo mola dipshio le maswafo di ka thuša batho ba bangwe ba bane.

Ga go na disenyegelo tša go neelana ka ditho le gona maloko a lapa ga ba lefe disenyegelo dife goba dife tša bongaka tše mabapi le neelano ya setho.

Naa nka ba bjang monei wa setho/tlhalenama?

Ge o nyaka go ba monei wa setho leletša *Organ Donor Foundation* mo nomorong ya mahala ye:

0800 22 66 11, goba o ingwadiše inthaneteng mo go www.odf.org.za

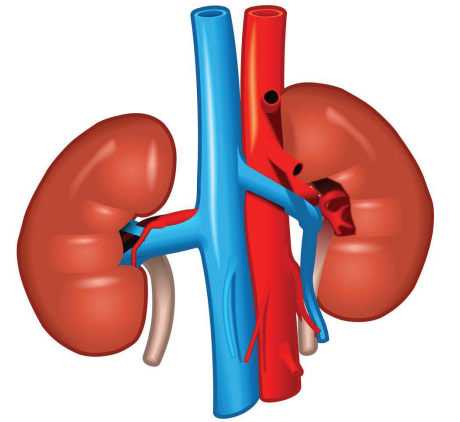
Nakong tšohle o dule o swere Karata ya Monei wa Setho ka sekhwameng sa gago le go gomaretša Stikara sa Monei wa Setho mo paseng ya gago le mo laesenseng ya gago ya bootledi. Go bohlokwa go ba lapa la gago gore ba lemoše ka takatšo ya gago ka gore NTLE LE tumelelo ya bona setho/tlhalenama ya gago di ka se neelanwe.

Hlokomela dipshio tša gago

Bolwetši bja pshio bja go se fole ke sebolaya-ka-setu seo se tšwelago pele go tšea diketekete tša maphelo a batho lefaseng ka bophara.

Palo ya batho bao ba hlokago go alafiwa malwetši a dipshio e tšwelapele go rotoga gomme se se tliša kgatelelo ye kgolo mo peakanyong ya maphelo yeo le yona e šetšego e tlaletšwe.

Go phela bophelo bjo botse le go efoga bolwetši bja dipshio o swanetše gore o hlokomele dipshio tša gago.

Go hwetša tshedimošo ka botlalo ka kalafo ya Tlhwekišo ya Diela tša Mmele, leletša maokelo ao a latelago:

Kapa Leboa
Bookelo bja Profense bja Kimberley - 053 802 9111

Leboa Bodikela
Bookelo bja Klerksdorp - 018 406 4600
Bookelo bja Job Shimankana Tabane - 014 590 5100
Bookelo bja Profense bja Mafikeng - 018 383 2005

Freistata
Bookelo bja Universitas - 051 506 3500

Kapa Bohlabela
Bookelo bja Livingstone - 041 405 9111
Bookelo bja Frere - 043 709 1111

Kapa Bodikela
Bookelo bja Tygerburg - 021 938 4785/6

goba 021 938 6595/6
Bookelo bja Red Cross War Memorial Children - 021 658 5111
Bookelo bja Groote Schuur - 021 404 9111

KwaZulu-Natala
Bookelo bja Inkosi Albert Luthuli - 031 240 1911

Gauteng
Bookelo bja Charlotte Maxeke - 011 488 4911
Bookelo bja George Mukhari - 012 529 3111
Bookelo bja Steve Biko Academic - 012 354 1702

Mpumalanga
Bookelo bja Rob Ferreira - 013 741 6100
Bookelo bja Witbank - 013 653 2000

Limpopo
Bookelo bja Profense bja Polokwane - 015 287 5000